

den Maade vil der ikke blive Tale om, at Forslaget vil faa nogen nævneværdig Indfyldelse paa de store Gaardes Pris.

Det ærede 10de kongevalgte Medlem mente, at det i Virkeligheden ikke var nogen Nytte til at have en Forening, naar Købet af hver enkelt Gaard, om man saa maa sige, dog skal sanktioneres af Administrationen. Jeg synes dog, at det letter Kontrollen ganske overordentlig, naar man har en Forening, hvis Vedtægter ere godkendte, og af hvilken man kan kræve, at den skal holde sig disse Vedtægter efterrettelig. Saa ved man bestemt, hvad man har at gaa efter. Derved ved man bestemt, naar man kan gribe ind og, som Følge af, at Foreningen misligholder sine Forpligtelser, opsige sit Laan. Der staar ikke noget om Laanets Uopsigelighed i Loven; det maa jo være en selvfølgelig Forudsætning, at det er uopsigeligt, saa længe Foreningen opfylder sin Forpligtelse, men deraf følger ogsaa, at det skal opsiges, naar Foreningen misligholder sin Forpligtelse. Det er ogsaa meget lettere at kontrolere, at det overholdes, som er Meningen, at ingen maa tjene ved dette Forslag, at ingen maa stikke den mulige Avance i Lommen, naar det er en Forening, som skal aflægge Regnskab, og som skal henlægge en mulig Fortjeneste til en Reservefond, som man har Haanden paa, og som ikke maa benyttes til almenyttige Formaal uden Finansministeriets Billigelse. Jeg synes derfor, det er rimeligt at beholde Foreningen.

Det er de Bemærkninger, som Gaarsdagens Talere give mig Anledning til. Der er meget faa af dem, der ramme Forslaget i Princippet. I Almindelighed have de indeholdt Tilslutning til Forslaget, hvad jeg er meget glad ved, og jeg haaber, det vil kunne lykkes at føre Forslaget igennem.

la Cour: Som Landmand har jeg naturligvis overordentlig meget tilovers for Landbruget, saavel for det større som for det mindre. Dette Lovforslag skulde jo særlig gavne de smaa Landbrug, skulde kalde dem frem i stor Maalestok. Det er blevet paastaet, at de smaa Landbrug ere dem, der give det største Udbytte. Vi kunne ganske vist ikke antage, at Jord, der er knyttet til de smaa Landbrug, skulde give større Afgrøde end den, der er knyttet til de store Landbrug, naar de blive drevne med ens Dygtighed, og jeg kan heller ikke indse, at de smaa Landbrugere virkelig skulle være dygtigere

Landmænd end de store. Naar der er paastaet, at de smaa Landbrug give mere, maa det vel have sin Grund. Det maa vel komme af, at de smaa Landbrugere meget ofte kunne drage Nytte af Hustruens og Børnenes Hjælp, altsaa Driftsomkostningerne blive billigere for dem. Det maa vel ogsaa komme af, at det lille Landbrug ganske anderledes kan udnytte de enkelte Dele af Afgrøden end det store Landbrug, der for en Del er afhængig af, hvilken fremmed Hjælp det kan faa. Men er det Tilfældet, at de smaa Landbrug give mere, vil der selvfølgelig ogsaa være en højere Pris paa det mindre Landbrug i Forhold til dets Størrelse end paa det store, og undersøge vi vor Statistik, saa peger den ganske i den Retning. Det er selvfølgelig, at kæmpes der om Jorden, maa den faa Jorden, som kan give den højeste Pris for den. Vi saa i tidligere Tid, at da der kunde bringes mere ud af de større Landbrug end af de smaa, saa var gennemgaaende Prisen paa de større Landbrug ogsaa forholdsvis større end paa de smaa. Efterhaanden som Forholdene have forandret sig, er det naturligt, at der er blevet en Prisstigning paa de smaa Landbrug, hvorimod der for de større, som i mange Maader ikke have været begunstigede af Tiden, har fundet et Prisfald Sted. Jeg skal tillade mig her at nævne Statistikken for Prisen paa Landejendomme i de sidste 3 Aar. Der viser det sig, at Jordbrug fra $\frac{1}{4}$ til 1 Td. Land ere blevne betalte med 8,695 Kr. pr. Td. Hartkorn, Jordbrug fra 1—2 Tdr. Land med 6,410 Kr., Jordbrug fra 2—4 Tdr. Land med 5,344 Kr., Jordbrug fra 4—12 Tdr. Land med 4,464 Kr. og Jordbrug paa over 12 Tdr. med 4,689 Kr., alt altsaa pr. Td. Hartkorn. Man vil se, at der er en stærk Stigning i Prisen fra de store op til de smaa pr. Td. Hartkorn. Men der er det at føje til, at medens Prisen er nedadgaaende for Gaarde med over 4 Tdr. Hartkorn, saa er den opadgaaende for Gaarde under 4 Tdr. Hartkorn. Det viser, at det gaar i den Retning, at Prisen for Hartkorn bliver højere, jo mindre Gaardene ere; der er tillige den Ejendommelighed, at alle Gaarde paa under 4 Tdr. Hartkorn betales lidt over 2,000 Kr. højere pr. Td. Hartkorn end Gaarde mellem 4 og 12 Tdr. Hartkorn. Altsaa, Gaarde mellem 4 og 12 Tdr. Hartkorn ere de, der have holdt den laveste Pris. Det er derfor ganske naturligt, at naar der nu er Spørgsmaal om Udstykning af Jord for at bringe den ud til mindre Landbrug, maa det særlig